

Forum Shopping: Milletlerarası karakterli uyuşmazlıkların çözümünde tarafların menfaatlerine en uygun ülke mahkemesini seçmeleridir. Türk hukukunda forum shoppingi doğrudan engellenen yasal bir düzenleme prensip olarak yoktur. Ayrıca Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi iç hukukun yer itibarıyla yetki kurallarına bağlanmış olduğundan ve yer itibarıyla yetkinin tesisinde esas alınan itibat noktaları milletlerarası yetkinin tesisinde bakımından da gerekli sayıldığından Türk mahkemeleri milletlerarası yetkisinden feragat edip, yetkisizlik kararı veremez.

Forum Non Conveniens: Milletlerarası karakterli davaların, dava ile yeterli ve gerekli itibatı bulunmayan, tamamen davacının menfaat saikile tercih ettiği ülke mahkemelerinde görülmesini önlemek için forum non conveniens doktrini geliştirilmiştir. Bu doktrine göre mahkeme, dava ile daha yakın itibata sahip ve bu sebeple davayı görmeye daha uygun başka bir ülke mahkemesinin bulunduğunu tespit ederse, milletlerarası yetkisinden feragat ederek yetkisizlik kararı verebilir.

Türk Milletlerarası Yetki Sistemi:

Türk mahkemelerinin yabancı unsurlu davalarda ne zaman yetkili - ne zaman yetkisiz olacağı meselesi MÖHUK'ta düzenlenmiştir. Milletlerarası yetki konusuna ilişkin genel kural MÖHUK'un 40. maddesidir. Bu hüküm uyarınca; yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklarda Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisini iç hukukun yer itibarıyla yetki kuralları tayin eder. Yabancı unsurlu davalara bakarak Türk mahkemeleri, davalı tarafın itirazına bağlı olarak, sadece kendisinin yetkili olup-olmadığına karar verebilir. Yabancı mahkeme veya mahkemelerin yetkisine hükmedemez. Atıflandırmada da bulunamaz.

MÖHUK'taki Genel Yetki Kuralı: MÖHUK 40. maddeye göre yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar bakımından, Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi iç hukukun yer itibarıyla yetki kurallarına bağlanmıştır. Buna göre yabancı unsurlu bir uyuşmazlıkta Türkiye'de yer itibarıyla yetkili mahkeme mevcut ise, Türk mahkemelerinin o dava bakımından milletlerarası yetkisi mevcut kabul edilir.

- Milletlerarası yetki kuralları, dava ile ülke arasındaki bir itibata dayanır. Yabancılık unsuru taşıyan dava ile ülke arasında itibat yoksa ülke mahkemeleri kendilerini yetkili görmez. Hukuk sistemlerinin milletlerarası yetki kuralları birbirinden farklı bağlantı noktalarından hareket eder ve bir yabancı unsurlu davada çoğu kez birden çok ülke mahkemesi yetkili olur.

- Yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklarla ilgili davalar, davalının Türkiye'deki yerleşim yeri mahkemesinde veya mutad meskeninin bulunduğu yer mahkemesinde açılabilir. Bu mahkemeler HMK'nin öngördüğü genel yetkili mahkemelerdir. Yerleşim yeri ve mutad mesken kavramları Lex Fori olarak Türk hukukuna göre vasıflandırılacaktır. Tüzel kişilerin yerleşim yeri statülerinde belirtilen yerdir. Fubenin işlemlerinden doğan davalarda o fubenin bulunduğu yer mahkemesinde yetkilidir.

- Milletlerarası boru akıtlarından doğan davalar, davalının ikâmetgâhi mahkemesine ilaveten sözleşmenin Türkiye'de ifa edileceği yer mahkemesinde de görülebilir.

Tarafların Yetki Anlaşması, Yapması: Milletlerarası usul hukuku alanında da taraflara, uyuşmazlık doğduğunda başvurulacak yargı mercisini seçme özgürlüğü tanınmıştır. Taraflar aralarında yapacakları yetki anlaşmaları ile herhangi bir devlet mahkemesini yetkili kılabilirler. HMK'nin 17. maddesine göre tacirler veya kamu tüzel kişileri aralarında doğmuş veya doğabilecek uyuşmazlık hakkında bir veya birden fazla mahkemeyi yetkili kılabilir.